

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Van
Voorstweg te Didam, gemeente
Montferland (Gld)**

A.J. Wullink & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2009-250

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Van Voorstweg te Didam, gemeente
Montferland (Gld)

ARC-Rapporten 2009-250
ARC-Projectcode 2009/770

Tekst

A.J. Wullink & M. Stiekema

Afbeeldingen

A.J. Wullink & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Didam, Van Voorstweg
Projectcode	2009/770
Archisnummer	38539
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Oprachtgever	Econsultancy Swalmen, drs. M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Montferland, mw. A. Zonneveld
Contact	0316-291 391, a.zonneveld@montferland.info
Toetsing	Regio-archeoloog Achterhoek, drs. M. Kocken
Contact	0314-321200, m.kocken@regio-achterhoek.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Van Voorstweg 1
Plaats	Didam
Gemeente	Montferland
Provincie	Gelderland
Kaartblad	40E
RD-coördinaten	N: 205649/440724 O: 205652/440700 Z: 205598/440690 W: 205594/440715
Oppervlakte	1,500 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden (Bx6)
Geomorfologie	Dekzandrug(gen), al dan niet met oud bouwlanddek (3K14, 3L5).
Bodem	Hoge bruine enkeerdgronden, bestaande uit lemig fijn zand; grondwatertrap VII (bEZ23-VII)
Historische situatie	De onderzoekslocatie maakte aan het begin van de 19e eeuw deel uit van een akkercomplex ten noorden van Didam. Vanaf 1866 is er tussen de Van Voorstweg en de onderzoekslocatie bebouwing aanwezig. Vanaf ca. 1950 tot de jaren '80 is de locatie in gebruik geweest als boomgaard. Sinds de jaren '80 maakt de locatie deel uit van een weiland.
Archeologische verwachting	In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is middelhoog.

---

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Van Voorstweg 1 te Didam in de gemeente Montferland (zie afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de aanleg van een parkeerplaats. Hierbij zal een gebied met een oppervlakte van totaal circa 1.500 m² worden verhard met tegels dan wel klinkers. Voor de aanleg van de parkeerplaats zal het plangebied tot een maximumdiepte van 25 cm –mv worden verstoord. Hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging plaats te hebben Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 8 december 2009 door drs. M. Stiekema, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In december 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Uit het bureau-onderzoek blijkt dat de onderzoekslocatie is gelegen binnen een oud akkercomplex in een dekzandgebied. De bodem wordt geclassificeerd als hoge bruine enkeerdgrond. Op de locatie kunnen, getuige vondsten in de omgeving, archeologische resten worden verwacht uit alle periodes vanaf het Laat-Paleolithicum. Archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum–Middeleeuwen worden onder het esdek verwacht. In het esdek worden losse vondsten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd verwacht. De archeologische trefkans is volgens de gemeentelijke beleidsadvieskaart middelhoog. De onderzoekslocatie is de afgelopen twee eeuwen achtereenvolgens in gebruik geweest als akkerland, boomgaard en weiland. Er zijn geen aanwijzingen voor bodemverstorende ingrepen in het verleden.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema, M., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Van Voorstweg 1 te Didam in de gemeente Montferland*, Econsultancy Rapport 08106074 (conceptversie).

onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein zeven boringen geplaatst tot maximaal 200 cm –mv. De boringen zijn verspreid over het terrein in een grid van 10×15 m gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In alle boringen werd een 50 tot 100 cm dikke donkergrijsbruine eerdlaag (Aap-horizont) aangetroffen, bestaande uit matig fijn, matig siltig, zwak humeus zand. Hieronder werd in alle boringen, tot 130 à 150 cm –mv een pakket matig fijn, zwak tot sterk siltig zand aangetroffen, het oorspronkelijke moedermateriaal (C-horizont). In de bovenste 10 tot 20 cm van dit pakket werden, behalve in boring 5) ook resten van het bovenliggende eerddek aangetroffen. Deze menglaag of A/Cp-horizont is ontstaan door verploeging bij ontginning of door bioturbatie. Behalve in boring 2 werd er onder het zandpakket een 10 tot 20 cm dikke zwak tot sterkzandige leemlaag aagetroffen, waaronder zich matig grof, zwak siltig zand bevond.

Het bovenste zandpakket betreft eolisch afgezette dekzanden uit het Laat-Glaciaal, behorende tot het Laagpakket van Wierden (Formatie van Boxtel). Aangezien het zand matig tot sterk siltig is, betreft het hier mogelijk ten dele verspoelde dekzanden. Het onderste zandpakket betreft pleniglaciale Rijnafzettingen van de Formatie van Kreftenheye, De leemlaag die beide pakketten van elkaar scheidt, is waarschijnlijk de zogenaamde Laag van Wijchen (Formatie van Kreftenheye). De Laag van Wijchen betreft tijdens het Allerød-interstadiaal afgezette *overnbank*-afzettingen van de Rijn.

Op basis van de dikte van de eerdlaag kan de bodem worden geclassificeerd als hoge enkeerdgrond. Het oorspronkelijke bodemprofiel is waarschijnlijk een podzolbodem geweest. In de boringen zijn hier echter geen restanten van aangetroffen. Waarschijnlijk is deze bodem ten tijde van ontginning geheel in de eerlaag opgenomen.

In boring 2 is in de top van de eerdlaag baksteen en puin aangetroffen. Verder zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Uit het bureau-onderzoek van Econsultancy blijkt dat de onderzoekslocatie is gelegen binnen een oud akkercomplex in een dekzandgebied. De bodem wordt geclassificeerd als hoge bruine enkeerdgrond. Op de locatie kunnen, getuige vondsten in de omgeving, archeologische resten worden verwacht uit alle periodes vanaf het Laat-Paleolithicum. Archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum–Middeleeuwen worden onder het esdek verwacht. In het esdek worden losse vondsten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd verwacht. De archeologische trefkans is volgens de gemeentelijke beleidsadvieskaart middelhoog. De onderzoekslocatie is de afgelopen twee eeuwen achtereenvolgens in gebruik geweest als akkerland, boomgaard en weiland. Er zijn geen aanwijzingen voor bodemversturende ingrepen in het verleden.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie inderdaad op een dekzandrug ligt, waarop een dikke eerdlaag is aangetroffen, waardoor de bodem als hoge enkeerdgrond geclassificeerd kan worden. Het oorspronkelijke bodemprofiel, waarschijnlijk een podzolbodem, is bij aanleg van het eerddek volledig afgetopt. Onder het dekzand worden Rijnafzettingne uit het Pleniglaaciaal en Laat-Glaaciaal aangetroffen (Formatie van Kreftenheye). Geconcludeerd kan worden dat, doordat het oorspronkelijke bodemprofiel is afgetopt, de kans op aanwezigheid van archeologische resten uit de steentijden laag is te noemen. Uit latere periodes kunnen vooral diepere sporen, zoals paalsporen en waterputten, bewaard zijn gebleven onder het esdek. De trefkans voor archeologische resten vanaf de Bronstijd blijft dan ook middelhoog.

4 Aanbeveling

Alhoewel de de middelhoge trefkans voor archeologische resten voor de onderzoekslocatie blijft bestaan, vormen de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden geen bedreiging voor het archeologisch erfgoed. Bij de aanleg van de parkeerplaats zal de bodem tot maximaal 25 cm –mv worden verstoord, hetgeen ruim binnen het esdek is. Geadviseerd wordt dan ook om geen vervolgonderzoek uit te voeren. Mochten er in de toekomst wel bodemversturende werkzaamheden gaan plaatsvinden tot onder het esdek, dan verdient het de aanbeveling een karterend onderzoek door middel van proefsleuven uit te voeren. De archeologische meldingsplicht blijft sowieso bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Montferland, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

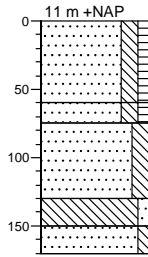

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 1

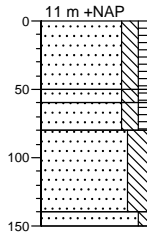
X: 205601
Y: 440705

0	weiland
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, Aap-horizont
60	
75	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, geelbruin, AC-horizont
	Zand, matig fijn, matig siltig, donkergeel, C-horizont
130	
150	Leem, zwak zandig, donkergeel, Cg-horizont
170	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, Cg-horizont

Boring: 2

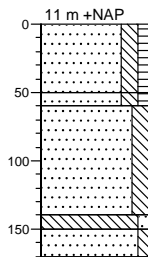
X: 205612
Y: 440697

0	weiland
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, matig baksteenhoudend, matig puinhoudend, donker grijsbruin, Aap-horizont; verstoord
50	
60	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, Aap-horizont
80	
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, geelbruin, AC-horizont
140	Zand, matig fijn, sterk siltig, donkergeel, C-horizont
150	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, Cg-horizont

Boring: 3

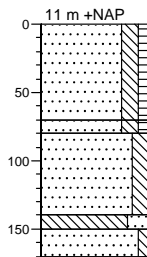
X: 205610
Y: 440713

0	weiland
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, zwak houtskoolhoudend, donker grijsbruin, Aap-horizont
50	
60	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, geelbruin, AC-horizont
	Zand, matig fijn, matig siltig, donkergeel, C-horizont
140	
150	Leem, zwak zandig, donkergeel, Cg-horizont
170	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, Cg-horizont

Boring: 4

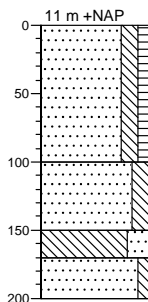
X: 205621
Y: 440706

0	weiland
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, Aap-horizont
70	
80	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, geelbruin, AC-horizont
	Zand, matig fijn, matig siltig, donkergeel, C-horizont
140	
150	Leem, sterk zandig, donkergeel, Cg-horizont
170	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, Cg-horizont

Boring: 5

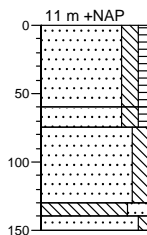
X: 205636
Y: 440701

0	weiland
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, zwak sinterhoudend, donker grijsbruin, Aap-horizont
100	
	Zand, matig fijn, matig siltig, donkergeel, C-horizont
150	
170	Leem, sterk zandig, donkergeel, Cg-horizont
200	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, Cg-horizont

Boring: 6

X: 205633
Y: 440716

0	weiland
	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, Aap-horizont
60	
75	Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, geelbruin, AC-horizont
	Zand, matig fijn, matig siltig, donkergeel, C-horizont
130	
140	Leem, sterk zandig, donkergeel, Cg-horizont
150	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, Cg-horizont

Opdrachtgever:

Locatie: Van Voorstweg 1

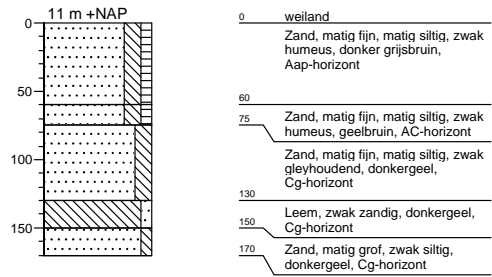
getekend volgens NEN 5104

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 7

X: 205646

Y: 440711

Oprachtgever:

Locatie: Van Voorstweg 1

getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

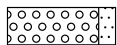
grind

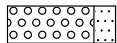
Grind, siltig

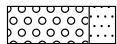
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

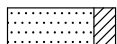

Grind, sterk zandig

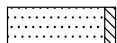

Grind, uiterst zandig

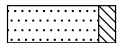
zand

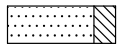
Zand, kleiig

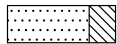
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

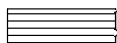

Zand, sterk siltig

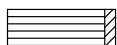

Zand, uiterst siltig

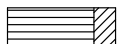
veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

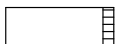

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

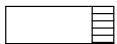
overige toevoegingen

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- ◐ zwakke geur
- ◑ matige geur
- ◒ sterke geur
- ◓ uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- ▣ zwakke olie-water reactie
- ▤ matige olie-water reactie
- ▥ sterke olie-water reactie
- ▦ uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- ⊠ >0
- ⊡ >1
- ⊢ >10
- ⊣ >100
- ⊤ >1000
- ⊥ >10000

monsters

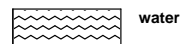
- ▮ geroerd monster
- ▮ ongeroerd monster

overig

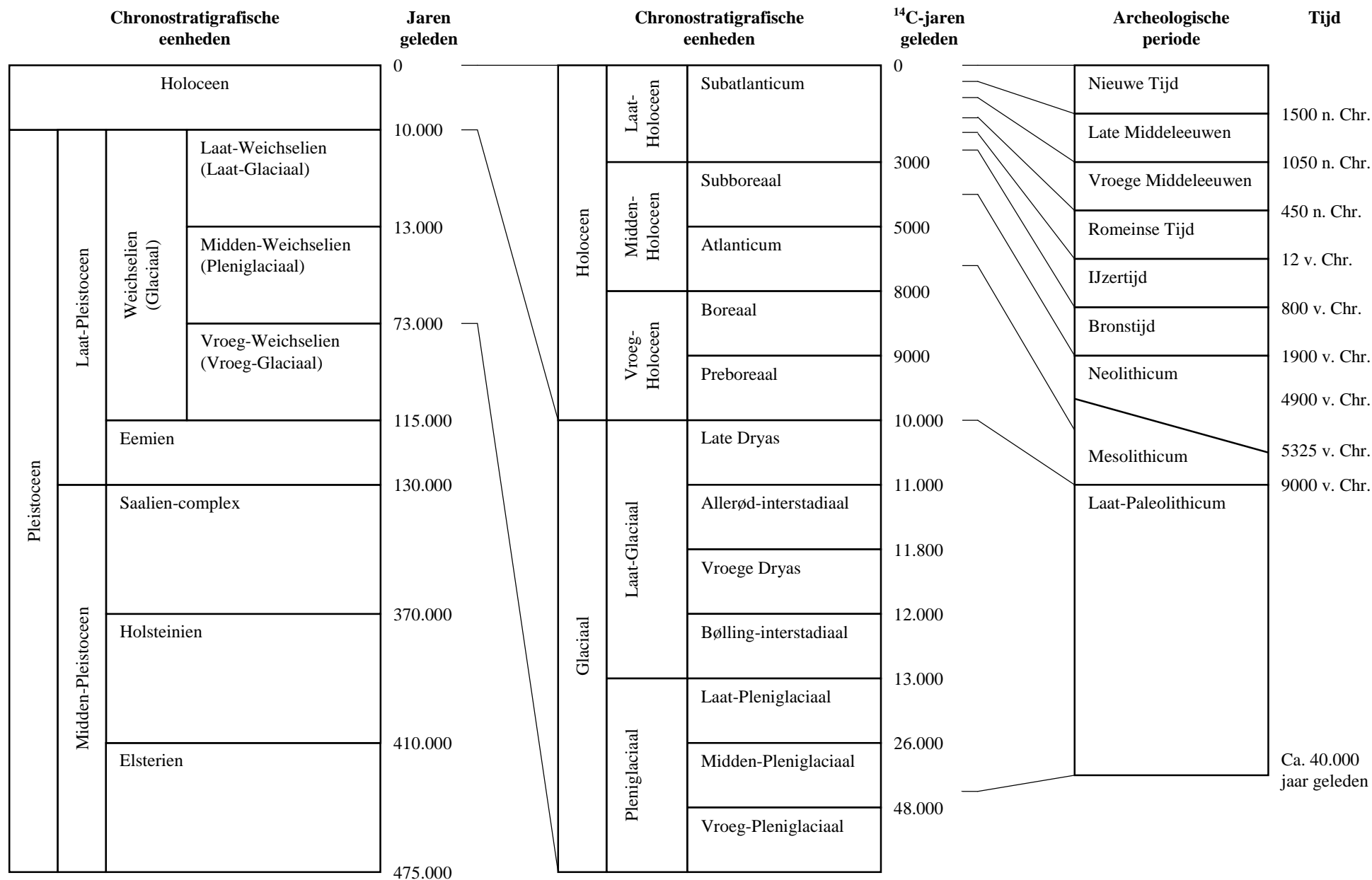
- ▲ bijzonder bestanddeel
- ◀ Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- ≡ grondwaterstand
- ◆ Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.